

וטעם מאמרו **מכל החסדים ומכל האמת** לא בלבד שקטונתי מן החסדים אשר איני ראוי לשום דבר מהם אבל הם רק חסד ממך אלא (קטונתי) אפילו מן התשלומין של שכר באמת גם כן [כמו ש]אמר דוד ע"ה ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו : (יב) **הצילני וג' פן יבוא והכני אם על בנים תיאר מה שידע מאכזריותו (של עשו) וחסרון רחמיו ושאין יראתו ממנו שיהרוג אותו [בלבד] וישאיר את בניו אשר הובטח להם שיתרבו אלא הוא מתירא שיהרוג אותו ויעקור שורשו :** (יג) **ואתה אמרת וג' כלומר הבטחתך לי ה[י]טיב א[י]טיב עמך** תגן עלי מיראתי **פן יבוא והכני והבטחתך לי ושמתני את זרעך וג' תגן עלי מיראתי פן ישמיד אם על בנים :** (ושמתני את זרעך וג'). כלומר מה שאמרת לי בהתגלותך בצאתי מבאר שבע והיה זרעך כעפר הארץ וחול הים ועפר הארץ טעם שניהם שוה : (יז) **ויתן ביד עבדיו וג'.** חילק את המנחה לחלקים כדי להכפיל את שמחת המקבל אותה וזה פשוט ואין צורך להאריך בו : (כה) **ויתר וג'.** אחר שהתבודד (יעקב) ע"ה בלבדו התבודדות גשמית ולא נשאר אצלו עבדים וחפצים נתעלה באותה ההתבודדות הגשמית אל ההתבודדות הרוחנית אשר בסופה השיג השגת נבואה שנדמה לו בה כאילו **יאבק איש עמו** והוא מלאך כמו שנאמר בגבריאל והאיש גבריאל : **ופירוש ויאבק** ויתגושש נגור מן "אבק" שהוא העפר הדק לפי שהמתגוששים יעלה עליהם אבק הארץ על ידי התגוששותם : (כו) **ותקע.** כמו שביאר המתרגם וזע במובן "סר" והטעם נעתק ראש עצם הירך מן הפרק שהוא אגן הירך אשר בשיפולי הגוף : **וכף ירכו** (הוא) [הפנימי של הירך] בעליונו אצל הפרק אשר בין הירך והגוף (1)נקרא כך מפני עקמימותו דומה לתוכה של כף היד ; **ואל תתמה איך אירע זה** במצב שאינו מציאות אלא בדמיון שהרי האדם יראה בחלומו כאילו הוא נוסע וייקץ עיף ו(יראה בחלומו) כאילו הכו אותו וייקץ ברגש של כאב לפי שהאברים מתפעלים על ידי כח הדמיון ואם יהיה כך על ידי השפעת החלום הרגיל כל שכן שיהיה על ידי השפעת מראה הנבואה : (כז) **ויאמר שלחני וג'.** זה מורה כמו שבארו הקדמונים ז"ל כי יעקב ע"ה דבק בדביקותו גם אחרי מה שאירע לו בכף ירכו / וזה מחזקת יעקב ע"ה בחזיונו הנפלא המבשר לו על חזקתו העצומה בשעת תעורתו : **ובמה שתלה (המלאך) סיבת שלחני במאמרו כי עלה השחר גילה לו (ליעקב) שהוא אינו איש באמת אלא מלאך שנדמה בצורת איש בחזיון :** (כט) **כי שרית וג'.** בישרו כי עשו לא יתגבר עליו ולא ינצחנו והטעם בזה שמכיון ששרית עם אלהים כל שכן שתהיה כך (לשר) עם אנשים : (ל) **וישאל יעקב וג'.** שאלו ע"ה לפי מה (שהיה) בדעתו מתחילת המחזה שהוא איש או אפשר כי עד אותו הזמן לא עלה על לבו בחזיונו אלא שהוא איש אלהים גדול היכולת כמלאך ולא נתאמת אצלו שהוא מלאך אלא כשהקיץ וזה הוא הקרוב יותר ; ותשובתו לו למה זה תשאל לשמי טעמו "והוא נסתר" כמו שאמר המלאך למנוח והוא פלאי (אמנם) מפני עילוי מדריגתו של יעקב לא היה יפה שידבר אליו (המלאך) בלשון זה מבלי לכסות בו [את הנזיפה המרומזת] דרך כבוד לגדולתו אלא נאמר לו למה זה תשאל לשמי